

24. 1. 2013

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Co skutečně změnila novela zákona o rozhodčím řízení

Na poslední novele zákona o rozhodčím řízení se v době její přípravy snažilo přiživit množství politických stran i politiků a díky tomu jsou jak důvody změn, tak změny samy trochu demonizované. Přestože výsledné znění skutečně v mnohém změnilo letitou praxi, je dobré si krátce zrekapitulovat rozsah těchto změn a tedy i to, na jaké případy změny reálně dopadnou.

Předně je potřeba přiznat, že před novelizací zákona č. [216/1994](#) Sb. o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, ke které došlo novelou - zákonem č. [19/2012](#) Sb., se instituce rozhodčích řízení začala stále častěji vyvíjet poměrně těžko obhajitelnými směry, které nebyly tak úplně v souladu se smyslem rozhodčího řízení, které sice bylo vždy méně formální než řízení soudní a skýtalo výhodu rychlosti a efektivnosti, ale nemělo by kvůli tomu přestat být nestranné a v konečném důsledku i spravedlivé.

Nicméně zmíněná novela č. [19/2012](#) Sb., která vstoupila v platnost 1. dubna 2012, nepřevrací dosavadní pořádky zcela naruby a spíše právě jen koriguje zmíněné neudržitelné excesy, ke kterým rozhodčí praxe v českém podání dospěla.

Pojďme se tedy podívat, kde dosavadní praxe přetrvává a kde se naopak mění a koho se tedy změny dotknou a v jakém směru.

Vztahy mezi podnikateli navzájem

Změny novelou zavedené se týkají primárně vztahů mezi podnikateli a jejich zákazníky - spotřebiteli, naopak vztahy mezi podnikateli novelou zásadněji dotčeny nejsou. To je dobrá zpráva v tom smyslu, že v případech, kde bylo mezi podnikateli doposud využíváno rozhodčích doložek, tyto nadále zůstávají v platnosti a dosavadní smlouvy tak až na výjimky nebude třeba měnit (za předpokladu, že doložka plní alespoň velmi základní náležitosti podobně jako doposud). Pro tyto případy tak zůstávají zachovány možnosti rozhodčího řízení se všemi jeho výhodami, ale i riziky, které musejí podnikatelé při uzavírání smlouvy uvážit. Vychází se přitom z předpokladu, že podnikatelé jako profesionálové skutečně jsou schopni vyhodnotit výhody, nevýhody i parametry rozhodčího řízení a kvalifikovaně se o nich rozhodnout.

Připomeňme, že mezi nejčastěji oceňované výhody rozhodčího řízení patří jeho efektivita jak z pohledu časového, tak zpravidla i finančního. Naopak mezi rizika, která musí strany uvážit, patřilo a patří to, že rozhodčí nález je ze své podstaty prakticky nepřezkoumatelný (alespoň ve věcné rovině) a pokud rozhodce či senát nerozhodnou „správně“, je prakticky vyloučeno dosáhnout ve věcné rovině

nápravy či korekce rozhodnutí. Nikoliv překvapivě byl právě tento aspekt často až zneužíván ve sporech s méně informovanými spotřebiteli.

Spory ze spotřebitelských vztahů

Jak již bylo uvedeno výše, bylo primárním cílem novely zajistit větší ochranu u vztahů se spotřebiteli, kde docházelo ke zneužívání rozhodčích doložek na úkor spotřebitelů. Nejčastěji docházelo k excesům proto, že:

- 1) Spotřebitel doložku díky malé zkušenosti s interpretací smluvních textů a omezeným možnostem seznámení se s nimi vůbec nezaznamenal sjednání pravomoci rozhodčího soudu, nebo si neuvědomil jeho možné důsledky;
- 2) Spotřebitel díky malé zkušenosti připustil jurisdikci soudu/rozhodce, který byl pro něj buď místem, náklady či způsobem projednání věci nevýhodný;
- 3) Docházelo bohužel některými podnikateli k účelovému vytváření specializovaných rozhodčích soudů/center, u kterých bylo jak díky jejich složení, tak díky jejich pravidlům možné s úspěchem pochybovat o jejich nestrannosti (např. případy exklusivního rozhodování sporů jediným rozhodcem pro danou stranu sporů).

S cílem napravit tento před novelou horšící se stav, novela pro smlouvy se spotřebiteli nyní zavádí tyto hlavní změny dosavadních postupů a pravidel:

- Rozhodčí doložku/smlouvu je nově nutno podepisovat na samostatné listině (tj. jiné, než je smlouva hlavní, ze které může spor vznikat);
- Rozhodčí doložka uzavíraná se spotřebitelem musí pro tyto případy stanovovat určité informace, včetně informací o tom, kdo konkrétně je rozhodcem (musí být ze seznamu vedeného Ministerstvem), nebo že rozhoduje stálý rozhodčí soud (nyní jen jediný - Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky) a jaké jsou předpokládané náklady spojené s rozhodčím řízením;
- Nově je zavedena povinnost podat spotřebiteli vysvětlení (před samotným podpisem rozhodčí doložky) o tom, jaké všechny následky pro něj z rozhodčí smlouvy mohou nastat;
- Zpříšňují se kvalifikační předpoklady pro osoby rozhodců rozhodujících ve sporech ze spotřebitelských smluv (Ministerstvo automaticky zapíše na seznam jen rozhodce aktuálně jediného stálého rozhodčího soudu, ostatní zájemci budou muset svou kvalifikaci prokazovat podle nových pravidel);
- Omezení možností rozhodovat spory podle „zásad spravedlnosti“ pokud by to mělo vést k nerespektování zvláštních právních předpisů na ochranu spotřebitele;
- Částečné prolomení doposud bezvýhradného principu další nepřezkoumatelnosti rozhodčího nálezu obecnými soudy;
- Doplnění některých procesních výhod na straně spotřebitele (širší možnosti námitek, povinnosti odůvodňování nálezů, informační povinnosti, možnosti přezkoumání, povinnost rozhodce stranám oznámit před zahájením projednávání věci, zda již rozhodoval v posledních třech letech ve sporu, jehož účastníkem byla či je některá ze stran, apod.)

V tuto chvíli je těžké odhadnout, nakolik budou nová pravidla skutečně účinná při plnění sledovaných cílů. Z pohledu naší dosavadní praxe a zkušenosti se nicméně nabízí otázka, zda množství pravidel, která v některých případech nejsou zcela jasná (např. otázka přesnosti uvádění nákladů, které by měly být známy v době uzavírání doložky - tj. v době, kdy strany často ještě nemohou znát přesný předmět sporu, apod.) nebude mít autodestrukční efekt a nezpůsobí tak velkou míru nejistoty stran pokud jde o platnost doložek, že tyto přestanou být pro strany zajímavé. Takový důsledek by jistě byl

kontraproduktivní a doufejme, že praxe současnou nejistotu rychle překlene.

Mgr. Ing. Jindřich Jelínek,
counsel

[Glatzová & Co.](#)

Betlémský palác
Husova 5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 401 440

Fax: +420 224 248 701

e-mail: office@glatzova.com

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)